

קאטרינה/ אהרון אפלפלד

• מבוסס על תקציר מאת ע. מרידור, בתוספת ציטוטים מהספר נקודות נוספות להתייחסות והערות.

אהרון אפלפלד נולד בשנת 1932 בצ'רנוביץ. סופר עברי, חתן פרס ישראל לספרות. בשנת 1947 עלה לארץ ישראל במסגרת "עליית הנוער", ונתחנך במוסדותיה. למד באוניברסיטה העברית בירושלים, ועסק בהוראת ספרות. משנת 1979 הוא מרצה לספרות עברית באוניברסיטת בן-גוריון בבאר שבע. ביצירותיו באה לידי ביטוי הטראומה שהותירה בו השואה.

לפני הקריאה: היצירה "קאטרינה" מסופרת מפיה של אישה רותנית (עם סלאבי מזרחי, היושב בגבול רומניה-אוקראינה). קאטרינה היא הדמות המרכזית המתפתחת לאורך כל היצירה. היא גם הדמות המספרת ביצירה. הדמויות השונות עליהן היא מספרת הן דמויות משנה, שבאמצעותן אנו מכירים טוב יותר את דמותה של קאטרינה. זווית הראייה ממנה מסופר הסיפור היא של גויה רותנית פשוטה הקושרת את חייה ואת גורלה עם העם היהודי ומנציחה את זכרם מתוך ההנחה שאין עוד יהודים בעולם (חזונו של היטלר התגשם). קאטרינה חיה על קו הגבול, במצב אמצע מבחינה חברתית תרבותית: בין העולם הגויי לעולם היהודי. היא מצטיירת גם כגויה וגם כיהודיה, והיא אינה אף אחת משתייהן באופן מלא ומוחלט.

רותניה - חבל היסטורי במזרח אירופה המהווה חלק של הרפובליקה, אוקראינה שבמסגרת ברית המועצות. כיום שמו לקרסטקאיה. חבל זה נאלץ בארבע מדינות: רומניה, הונגריה, סלובקיה ופולין. לאורך ההיסטוריה עברה השליטה ברותניה ממדינה למדינה, מנפוליון, פצט אחר פצט וזו הסבה הציקרית שיש בה לאומים רבים. (רוב התושבים (70%) הם רותנים) - ב-1945 הוצערה לידי הרוסים ומאז מהווה חלק של הרפובליקה האוקראינית. בין הרותנים קיים ויכוח האם הם עם נפרד, אוקראינים או רוסים בשנת 1937. רותניה קבלה אוטונומיה.

פרק א - סיפור המסגרת, הסיפור הפנימי - חזרה אל ילדותה, יחסיה עם הוריה

קאטרינה מתארת את מצבה בהווה. כעת היא בת שמונים, והיא שבה לכפר מולדתה, אותו היא עזבה לפני 63 שנים. (הרחבה בפרק הסיום). הסיפור הפנימי: היא נזכרת במאורע שאירע לה בהיותה בת 7, כאשר היא איבדה פרה וחפישה אותה בגבעה, לפתע היא שמעה קול שהבטיח לה שהיא תמצא אותה, ואכן בערב היא שבה אליה. בנעוריה היא פחדה מהכנסייה ולא מצאה טעם בתפילה. אך ברבות הימים היא החזיקה באמונה ולעיתים היתה מתפללת. פעם בשבוע בא חאמיליו העיוור ומביא לה מצרכים מהכפר. קאטרינה מתארת את קורות חייו של חאמיליו כחיים שנמדדים באמת מידה של שכר ועונש.

חאמיליו נולד כאשר קאטרינה עזבה את הכפר, בנערותו הוא היה רווק הולל ולבסוף התחתן עם נערה נאה ועשירה, שלא היתה נאמנה. היו שראו באי נאמנותה כלפיו עונש על הוללתו ועל כך שהוליך נשים רבות שולל, אך גם הנערה שילמה על בגידותיה - נחיל צרעות התנפל עליה באמצע השדה והמית אותה. כעת הוא מגיע לנחלתה של לקאטרינה בכל יום חמישי ומביא לה את מצרכיה וגזרי עץ ומבצע את מלאכתו בשקידה, היא רואה בו כיצור שלא מן העולם הזה. בגבו יש קו חזק, השנים הזיקו לו - תחילה הוא נתחרש ולאחר מכן התעוור, ונותרו ממנו רק שרידיו. לאחר שהוא מסיים את עבודותיו אצל קאטרינה הוא הולך אל הקאפלה משתטח על סיפה ומתפלל בשתיקה. לאחר זמן קצר הוא מתנער והולך אל האגם.

עמ' 10-11: היא נזכרת בהוריה - באביה השתיין ואמה קשת היום, אשר הפילה את אימתה על הכל והכתה את בתה. לחמימות היא זכתה מצד כלבה זימבי, אשר קשר נפשו בנפשה.